

Bétsből, Februárius' 13-dikán 1818.

*Nagy Britannia.*

A' multt hónapnak 27-dikén a' Parlamentumnak ülését egy Biztosság nyitotta fel. Minekutánna a' Biztos Lordok a' felső házban leültek, és az alsó háznak Orátora igen sok ezen házból való tagokkal együtt megjelent volna, a' Biztos Lordok e' következő foglalatú beszédet adták a' két házoknak által: „Legelől, az azon való sajnálkozás van elő adva, hogy a' Király egésségének állapotja még sem javul; azután pedig ő K. Hertzegségének a' Regens Printznek abbeli meggyőzettelése van kifejezve, hogy a' Parlamentum részt vesz a' Printznek egyetlen egy kedves leánya halálán való szomorúságában. A' Gondviselésnek ezen meglátogatásában, bár melly sullyos volt is az: még is azt a' vigasztalást találta a' Printz, hogy azon szívreható bizonyságokból, mellyeket mindenfelé szemlélni lehetett, azt vette észre, hogy közönségesen érzékenyen vették azt. Ezután arra tér a' beszéd, hogy a' külső Hatalmaságokkal, mitsoda lábon áll az Orzágnak öszveköftetése. Erre nézve azt a' kinyilatkoztatást teszi a' Regens Printz, hogy a' legbarátságosabb indulatoknak tsalhatatlan tanubizonyosságait, és akaratjoknak abbeli egyenes kifejezését vette ő K. Hertzegsége, hogy a' közönséges tsendességet egyátallában fenntartani igyekeznek. Ő Kir. Hertzegsége különösen örvend, hogy a' nemzeti boldogság gazdag forrásiba vetett bizodalom nem tsalódott meg.

A' szorgalom minden ágának feléllédeése, és a' Status hitelének jelenvaló állapotja eléggé mutatják, hogy az a' félelmes állapot, mellyben a' nemzet egy két szempillantásnyi idejig volt, tsak futó természetű volt. Meg van a' K. Hertzeg tökéletesen győződve, hogy akármiből eredtek azok az eltévedések; de az Orzágnak tsendessége, a' nép jó gondolkozása, és a' tisztviselőknek munkássága által elegendő módon fedezve van minden roszakaró próbatétel ellen. Ezután a' finantziának állapotjára és az adókvatesszi mind a' két házat figyelmetessé a' Regens Printz, és azt állítja, hogy a' jövedelemnek fontosabb forrásai mind inkább inkább nevednek. Ezután azok az alkudozások tétetnek a' Kamaráknak élékbe, mellyeket a' Regens Hertzeg Spanyol Orzággal és Portugalliával a' rabszolgákkal való kereskedésnek eltörlésére kötött, és előadván, hogy mit tselekedett a' kamaráknak e' részben kijelentett kívánságaikra nézve, egyszersmind arra serkenti azokat, hogy ötet tegyék olyan állapotba, hogy az ebből származó kötelezetéseket tellyesithesse. Végre a' papi méltóságban lévő személyek és az orzágnak népessége között való nagy különbözést említi, és különösen ajánlja ezt a' tárgyat mind a' két háznak meglátolásába, ezen Ország' gazdag áldásaira, és arra nézve, hogy valamelly nemzetnek vallásossága és erköltsisége mindég a' legbizonyosabb fundamentomai annak boldogságának.“

Az Angliai Templomokban, mint tud-  
va van, majd szinte olyan hajos, helyet  
kapni, mint a Theatrumokban. A' szé-  
keket a' gazdagok kibérlik, a' szegényeb-  
bek pedig nem fizethetvén igen sok he-  
lyeken nem is mehettek templomba. Ne-  
vezetesen *Bathban* azt beszélik, hogy  
15,000 ember nem mehett templomba az  
említett dolog miatt. Ezen bajnak meg-  
orvoslása végett ugyan itt, t. i. *Bathban*  
egy szabad templomot építenek most,  
mellyben a' székek vagy szabadok vagy  
pedig oltsók lesznek. Vannak a' kik az-  
zal merik vádolni az Anglusokat, hogy  
templomokat építenek, valahonnan azok-  
ba olyan papokat kerítenek, kiket a' nép  
szeret, és a' bemenetelt jó drágán fizette-  
tik; de nintsen ám ez is nagyítás nélkül.

### *Spanyol Ország.*

Abban a' Kir. Végzésben, mellyel ő  
Felsége a' Spanyol Király a' rabszolgákkal  
való kereskedést eltörli, és a' mellyet már  
mi is közlöttünk, emlékezet van egy e'  
tárgy felett Spanyolország és N. Britan-  
nia között kötött alkudozásról. Ez az al-  
kú még mind eddig közönségessé nem  
tétetett, hanem most említ a' Courier  
abból némelly tikkelyeket; nevezetesen  
azonat, mellyek a' pénzbeli kötést ille-  
tik. A' 3 dik, 's 4-dik Articulások azok,  
mellyek ekképpen szólnak: 3-dik Tzik-  
kely) A' Britanniai Király ő Felsége kö-  
telezi magát arra, hogy 1818-dik eszten-  
dőben Febr. 20-dikán 400,000 font Ster-  
linget fizet Londonban azoknak a' szemé-  
lyeknek, kiket a' Spanyol Király ő Felsé-  
ge az említett summának felvételére Lon-  
donba küld vagy meghatalmaz. — 4-dik  
Tzikkely) Ezt a' 400,000 font Sterlingből  
álló summát úgy kell nézni, mint mind  
azon vesztesékekért való tökéletes kárpó-  
teltást, mellyeket a' Spanyol Király ő Fel-  
ségének jobbágyai a' rabszolgákkal való  
kereskedésnek eltöröltetése által szenved.

tek, ugymint a' kiknek hajóik e' jelenva-  
ló Alkudozásnak kiterelése előtt elvétel-  
tek, külömben is magának a' kereskedés-  
nek megszünése által egy gazdag pénzke-  
resés forrásától estekel.

### *Svédia és Norvégia.*

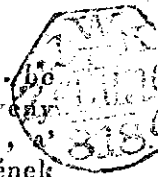
Az Országnak 4 Rendjei egyező aka-  
rattal azt határozták, hogy abban az eset-  
ben, ha ő Felsége a' Király és a' Koro-  
naörökös betegek vagy távol lennének, a'  
Királyi hatalomnak végre hajtását min-  
den Constitutzióhoz szabott jussokkal egy-  
temben *Oskar* Kir. Hertzegnek adják al-  
tal. A' Király ő Felsége a' Rendeknek  
ezen óhajtásokat elfogadta, és helybe-  
hagyta. A' több Rendek közzül a' Pap-  
ság volt az, a' melly ezen dolgot legel-  
söben megindította.

Ő Kir. Hertzegsége a' Koronaörökös,  
fia nevében a' fő város olyan szegényi-  
nek számára, kik a' mások könnyörüle-  
tességeihez még nem folyamodtak, 10,000  
Bank tallérokbol álló új esztendeji aján-  
dékot rendelt.

*Gothenburghban* az ide való Püspök  
*Dr. Wingard, III. Gustavnak* hajda-  
ni kedves embere megholt.

### *Helvétzia.*

A' Helvetziai levelek szerint, Jan-  
12 dikén innepelte *Pestalozzi* 73 dik szü-  
letése' napját. Egész háza népe üszvegyült  
ezen napon reggeli 8 órakor az imádko-  
zó szalában, és egy ezen alkalmatosság-  
ra készített éneknek eléneklésével köszön-  
tötte az öreg atyát. Azokat az egynéhány  
szavakat, mellyeket ő ekkor mondott,  
soha az időnek semminémü viszontagsá-  
gai ki nem fogják gyermekeinek és hall-  
gatóinak szívéből törteni. Minekutánna  
a' tisztes öreg egy két szóval az ő a' nép  
nevelése és szegények gyámolítása felett  
való gondolatit szívreható módon, és atyai  
érzékenységgel elő adta volna, meg



dult lélekkel fejtegette ki Intézetének, halálán túl leendő megmaradásáról való akaratját, remétségét, és óhaját is. Erre nézve az az 50,000 fr. lívrákból álló summa, melly az ő munkáinak eladásából aláírás útján fog gyűlni, arra szándódik, hogy mint másra fordíthatatlan summa egy szegények intézetének az ő nevelési tzeljáihoz képest való fundálására bátorságos helyre letételtessek. Meg hívta ezen tzelnek előmozdítására ugyan ezen alkalmatossággal az ő régi barátit, és munkálkodó társait *Krüsyt* és *Niederert* is, és *Schmidt* 's *Langel* úgy említette, mint a' kik már vele egyesülve vannak. Ezután minden barátinak ajánlotta unokáját *Pestalozzi Theophilust* mint egy ifju munkálkodó társat. Minckutánna *Pestalozzi* beszédjét végezte volna, melly alatt sok szemek könnyekbe feredtek, *Schmidt* úr az elébbi 'finantzia' megromlásának okait historiarúdon előadta. Ennek kifejtegetése után azt nyilatkoztatta ki, hogy mit szándékozik ő maga, az ujjonnan felállítandó szegények intézetének fundálására nézvetse. Bekedni, t. i. hogy ő a' maga részéről *5000 Lívrát* szánt a' *Pestalozzitol* nyitott aláírási summához.

*Frantzia Ország.*

A' Követek Kamarájában Jan. 23-dikén elsőben Gróf *Boisclaireau* egy kevés változtatással majd éppen csak azt beszélte a' mit *de Villele*, azután Gróf *Beugnot* mind a' 3 fő pontjait oltalmazta a' Rekrutázás törvényének, és különösen *de Villele* ellen igen keményen költ. Mitsoda beszéd az, úgymond, hogy a' törvény nem adhat állandóságot, hanem az időről időre hozott rendelések? Lássunk példát reá. Az 1815-diki Aug. 15-dik napján költ rendelés minden 54 esztendőös tiszteknek penziót rendel; az 63 esztendőös tiszteket hát elbótsátják, és

60 esztendőös Generalisokat tesznek. *de Villele* 's a' t. — *Benoist* után, a' ki a' Törvény ellen volt, *de Courvoisier* állott fel, a' ki hasonlóképpen *de Villele* beszédének ellenmondásokkal telyes voltát mutogattam. Ezután a' *de Villele*vel együtt tartók rángatására megy által. Azon panaszkodnak, úgymond, hogy a' Ministerek a' thronus ellen öszre esküsznek; de miért? azért mert ő velek nem akarnak a' haza ellen öszre esküdni. Hát a' Constitutzió Actájával megegyez-e az, hogy mindég csak a' Ministerek ellen dohogjunk és tusakodjunk?

A' 23-dik Jan. ülésben *Marquis de Causans* a' Törvény ellen beszélt. Nem titkolhatom el álmétkodásomat, úgymond, már egy néhány napoktól fogva ugyan azon principiumokat, vélekedéseket, és szólásformáit hallván az orállószékről mondatni, mellyeket abban a' Gyűlésben hallottam, melly után olly. hirtelen következett a' thronusnak ledülése, XVI. Lajosnak megölettetése, és hazánnak egészen való rómlása! Nyughatatlanság foglalal, ha XVIII. Lajos Ministereiben azt a' gondatlanságot a' melly XVI. Lajos Ministeriben volt, azt a' szabad gondolatoknak szeretetét, melly azon romlást okozta, szemlélem. Oh ti boldog idők! mikor még ez az orállószék a' Király cránt való hajlandóság kifejezéseitől elközött. Régen elmúltatok ti már! Régen? Alig van két esztendeje. Az 1816-diki Sept. 5-dikéről szólló rendelés... A' bal oldalon nagyon zúgtak „rendet tartsunk Uraim!” ... „Tiszteljük a' Királynak rendeléseit!” *Elölülö:* maradjon az úr a' dolog mellett, és ne sértegesse a' Kamarát! ... — *Royer-Collard:* „haljunk szől!” Akkor 1792-ben nem ez volt a' seregnék a' neve: királyi, hanem ez: nemzeti; akkor, szintugy mint most csak a' törvénynek való engedelmességet pengették, a' Királynak felsőségét meg-

témódta, és Királyi népüralkodást tárgyaltak. A' következéseket tudjuk. És még is a' Conscriptiót akarják az urak ismét behozni. Ezután a' régi katonaságnak mint tartaléknak behozását javasolta a' Veteranusok Legióját és a' régibb szolgálat szerint való előmozdulást elvetvén... Tapasztalhatták az Urak miképpen ingadozik egynéhány esztendőktől fogva a' Ministerium; a' most jóvalott Törvény is a' Revolutionnak és Despotismusnak oskolájiba tartozik. Azonban a' Ministerek nagyon bíznak magokhoz; éppen úgy beszéllnek, mint ama szerensélen Lajosnak Ministerei, kinek thronusa mindazáltal össze dült. 1789-ben Jun. 28-dikán a' nemesség egy követség-nél fogva bizonyossá tette Lajost a' veszedelem felől. En is azon követségben voltam. Lajos azzal a' vidámsággal ballagott-ki hennünket, melyet a' népébe való bizodalom gerjeszthelett-fel benne; nem vette-be tanácsinkat. A' harmadnapal-ezelőtt inneplett gyászinnep megmutatta mi lett annak a' nagy bátorságnak következése. — Mint ezelőtt 29 esztendővel úgy most is Követ vagyok. Ez a' méltóságom bátorit ennek szabadon való kimondására, hogy a' XVI. Lajos thronusát felforgatott öszveesküvés XVIII-dik Lajosnak thronusát is fenyegeti. Hogy felelnek az urak, ha a' törvényt el nem vetik? — *Dupont de l' Eure* a' törvény mellett volt ezzel a' változtatással: minden ifju embereket, kik a' törvénynek könnöségessé tétele előtt megházasondtak, és minden Keresztény Vallásbeli Felékezetnek ifju Theologussait ki kell a' sorsvónás alól venni. A' Kamarák esztendei voksolásának megállítására ezt hozta-fel *Montesquieuból* „ha a' sereg egyszer ki van állítva, tsupán tsak a' Végrehajtó Hatalomtól függjön az. Ha a' Törvényhozó Hatalom nem esztendőről esztendőre, hanem örökre megegyez az adóknak felvételében, felő, ne hogy szabadságát elve-

szesse. Ugyan az az eset, ha nem esztendőről esztendőre, hanem örökre meghatározta a' szárazí 's vízi katouaságnak mennyiségét, melyet neki a' végrehajtó hatalomra kell bízni.“ — A' Reservát a' Haza legutolsó reménységének nevezi, és így azt itéli hogy azt tapasztalt és régi katonákból kell formálni, nem pedig rekrutákból. Ezután az Ultráknak ellenző okaikat akarta megtáfolni. Mit ér, ugymond, az a' Rendelésekkel való igazgatás? Sok magoknak érdemeket szerzett tiszteknek letétele, és másoknak helyekbe való felemelése Frantzia Országot egyik végétől fogva a' másikig hosszúsággal töltötte volna be. XIV. Lajosnak példáját is hijjába emlegetik, mert tudják-meg, hogy ez a' Király a' Parlamentum tagjainak mindenféle ellenkező előterjesztéseket megtiltott. — Gróf *Floirac* a' Monarkhiával ellenkezőnek találta az új törvényt, a' nemzetnek hajdan 3 Rendeke volt osztását ditsérte, és azt a' régi rendelést, mely szerint mindennek tiszté való léttelkor nemességi patensét elő kellett mutatni, magasztalta. A' verbuálástól semmi jót nem reményelt. Gróf *Marcelly* ellene, — *Calvet de Medaillan* pedig mellette volt a' törvénynek.

### B é t s.

Itt következnek azok a' beszédek, melyek, a' Gallicziai Rendeke szerentséltető Követségének Fels. Urunk 's Asszonyunk udvarlásán léttelkor a' mult Jan. 22-dikén elébb ugyan a' Követségnek szószóllója Báro *Hauertól* mind a' két Felséghez, azután pedig ő Felségektől a' Követekhez tartattak.

Ő Felségéhez a' Cászárhoz:

Felséges Császár!

„Hat hónapok elfolyása alatt olly szerentsések vagyunk, hogy másodszer közelíthetünk Felségednek felszentelt személyéhez. Mikor legelőször hazánknak határanál Felségedet alázatos tisztelettel

Fogadánk, örvendetes várakozás járt által bennünket. Ma még inkább csak a 'Felséged' velünk közlött sok kegyelmeinek halálatos érzése marad számunkra a' kifejezésre. Felséged a' mi szemünk előtt fejtegette ki ama fő Fejedelmi kötelességeknek azt a' fáradhatatlan beteljesítést, azt a' szíves lebotrátkozást minden rendű és karu alattvalóihoz, azt a' tántoríthatatlan igasságszeretetet, melly Felséged uralkodását karakterizálja, és népének boldogságát megfundálja. Felségednek atyai érzése indulatunkat, és elménket szinte olly hatalmasan meghatotta, mint Fels. Fejedelmi virtusinak ki nyilatkoztatása. Ezen nemes uton az egész nemzetnek mustra gyanánt szolgált Felséged, és abban egy új szükségét ébresztett fel, t. i. azt, hogy polgári kötelességeit tellyesítse. F.ged nyilvánosságos, és magános életének minden vonásait még most is egyik nyelv a' másiknak adja házátkhan, és az eleven, és érzékeny Gallicziabeliek örökre fenntartják szíveikben. Ha mi a' Gallicziai Rendeknek Követei tehát Felségednek házasságára majd szinte legutoljában nyujtjuk is be igen alázatos szerentséltető kívánásainkat: azzal a' kedvező körülállással még is dicsőíthetünk, hogy mi nem előre való jó kívánásokat nyujtunk be F.gednek, hanem mint szemmel látott tanúk mint egy annak a' Virtuosos szövetségnek innepét szentelhetjük, melly F.gedet Fels. életpárjával öszveköti, és csak ez az egy óhajítás marad fel számunkra, hogy az sokáig tartson. Méltóztasson F.ged Fejedelmi kegyelmét velünk továbbra is éreztetni, mellynek már eddig is olly sok próbájit tapasztaltuk, és még méltóbbakká iparkodunk arra magunkat tenni."

A' Császárné ö Felségéhez:

Felséges Császárné!

Fogadja-el F.éged a' thronuson, annak a' tiszteletnek és hajlandóságnak viszonozott kifejezését, mellyet F.ged, kö

zöttünk való mulatásának rövid ideje alatt minden Gallicziaiaknak szívekbe lehellett. Az az időszakoz minden szívekbe mély és kitörölhetetlen benyomást hagyott hátra. Büszkék vagyunk benne, hogy mi majd csaknem legmereszsebb, és még is a' legelsőek voltunk, kik F.gednek virtusival, és elmebeli fő tulajdonságival közelről megismerkedhettünk, és azokat tsudálhattuk. Mikor tehát mi ma F.gednek házassági életre való lépésére igen alázatos szerentséltető jó kívánásainkat kifejezzük, tisztelettelünknek minden szavát és a' legszívesebb részvételnek minden kinyilatkoztatását millió távollévő polgártársaink szívessen és valósággal érzik. Méltóztasson megengedni F.ged, hogy a' Gallicziai Rendek egy ollyan házassági ajándékot tehessenak-le F.gednek lábaihoz, mellynek betse nem az ajánlott summában, hanem abban a' körülállásban áll, hogy azt a' legelső Országgyűlésén négy száz voksokkal örvendező kiáltások között ajánlották. A' Gallicziai és Lodomeriai Rendek alázatosan esedeznek F.gednek további kegyelmeiért.

Ezekre a' beszédekre így méltóztattak ö F.gek felelni.

*A' Császár ö Felsége.*

Gallicziában való mulatásom nekem igen kedves következtést szült. Ezen utezésomban a' volt a' tzelom, hogy személyesen lássam ezen Országnak állapotját, és annak szükségéit közlelebről megtudjam, a' már fennálló jót még selyebb emeljem, a' hol pedig fogyatkozások tünnek szemembe, azokon a' legrövidebb uton segísek. Várásaim sokképpen beteljesedtek. Gallicziában egy hiv, szorgalmatos népre akadtam, melly minden megjutalmazható kiformalásra alkalmas; és örömmel vallom meg azt Galliczia minden Rendeinek, hogy ámbár ök legifjabb gyermekiai, mindazáltal azzal a' szeretettel öleltek engemet, mellyhez régibb alattvalóim szoktattak, és minden

tartózkodás nélkül kimondom, már hosszú uralkodásomnak boldogságát, és vigasztalását tesszik. Köszönöm a' Rendeknek jókívánásaiknak kifejezését és Cs. kegyelemmel maradok erántok.

*Ai Császárné ö Felsege.*

Mindég szíves gyönyörűséggel fogok Gallicziában való mulatásomra viszsza emlékezni. Szeretetémmnek legtellyesebb mértékével veszek ma egy olly Nemzetet körül, melly tulajdon szemeimnek láttára, legnyilvánosabb jeleit adta Fejedelméhez való ragaszkodásának. Köszönöm a' Rendeknek a' nekem ajánlott ajándékot. Legnagyobb betse annak az az érzés, mellyel a' Rendek azt nekem szánták.

\* \* \*

A' szükölködők segéllésére öszve állott Egyesülés' 6. dik számú kerületének némelly tagjai, közelgetvén az az idő, mellyben az idők mostohaságának lassan lassan való enyhülése ezen Jóltévő Társaságnak feloldoztatását maga után vonja, e' következendő kinyilatkoztatást küldötték Nagy Mélt. Gróf Széchenyi Ferentz ö Exejának Titoknokja Tit. Pigay Antal úrhoz mint egyszermind az Egyesülésnek tagjához:

„A' multt esztendei Mártius hónap-tól fogva fennálló, és végéhez közelgető Egyesülés, ahoz a' tzeljához képest, melly szerint a' szükölködőknek segéllését tette-fel egyedül magának, 6 dik számú kerületében is sok vigasztalás nélkül szükölködő háznépeket, és egyes szegényeket nyomoruságokban gyámolított; inségekét enyhítette, és a' sorstól 's az időknek terhétől nyomattattakat ismét felemelte, életet, és megmaradást adott nekik. Ezeknek háládatosságok, és az elvett jótéteményekre való megemlékezéssek (ha

mindjárt szóval ki nem jelentik is azt) arany betűkkel be van az ö szívekbe, az emberiségnek ezen szent könyvébe írva, és az Égnek áldása jutalmaztatja meg az ö tulajdon édes érzéssek mellett mind azokat a' nemes emberbarátokat, a' kik akármí úton módon ezen jóltévő munkában részt vettek.

Az alólírttak, kik legjobban meg annak gyözödvé mind arról a' szíves segítségéről, mellyel az Egyesülés fennállásának eddig lefolyt idejéig egyenként minden Tagok a' feltett szent tzelnakelő mozdítására nézve voltak, és azt az áldozatot esmerik, mellyet az úr (Tit. Pigay úr) annál fogva tett, hogy mint a' jóltévőségéről igen szélesen esmeretes Nagy Mélt. Gr. Széchenyi Ferentz ö Exejának Titoknokja, más egyéb hivatalbeli foglalatosságai mellett, nem csak a' 6. dik számú Egyesülés osztályának kantellariai dolgait nagy buzgósággal, és tzelérányossággal vitte, hanem a' jóltévő segedelem' fundusának nevelésére magát elő adott minden alkalmatosságot is igazi szíves részvétellel használta, úgy hogy ha az Urnak jó szíve szerint történhetett volna, csak egy ügyefogyott is segedelem nélkül nem maradt volna, — mind ezeknél fogva kéntelenítettnek érzesik kellemetes ösztönének ez által eleget tenni, hogy az úrnak, nemes szívé Férhül mind tulajdon magok, mind több felekezetheli társaiknak nevében háládatos szívvel megköszönjék azt a' szíves fáradozást, mellyel a' Landstrasse, Erdberg, Rennweg, és Weiszgärber külső városok szegényeinek felségéllésében emberszerető szívvel, és a' legnagyobb készséggel munkálkodott. Béts Jan. 31. dikén 1818. (Következnek az aláírások)

**Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —**  
Febr. 10. dikén 297<sup>2</sup>/<sub>3</sub> — 11. dikén 298<sup>1</sup>/<sub>3</sub> — 12. dikén 297<sup>3</sup>/<sub>4</sub> — forintot!

# Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

*Magyar Ország.*

*Högyészről Jan. 23-dikán 1818.*

*Dr. Blaknak*, Északi Hyberniában Londonberry Predikátornak, ki a' M. Kurir' ez idei első darabjában közölt tudósítás szerint a' *Foyle* vizén lévő fahidrol a' vízbe ugorván maga magát kivégezte, egy szerentsétlen követője találkozott ezen mi vidékünkön, és pedig olyan embertársunknak személyjében, a' ki — mint ama szerentsétlen Anglus, Predikátor, és egyszersmind Esperes is volt! A' Tudósító köteleességének tartja, hogy a' szomorú történetet környülállásosan leírja, 's az által a' szájjaló emberek hirtaragó viszketegségének 's az abból mind a' megholtra 's annak szomorú feleire, mind pedig a' Sz. Rendben vele egy rangban volt hivatalbeli társaira háromolható rágalmazásoknak, a' mennyire lehet, jó ideje korán elejét vegye. A' szomorú történet ez:

Néhai Tiszt. *Németh István* úr, a' Györi és Mosonyi Egyesült Egyházi Megyehéli Gyülekezeteknek Esperesse 's *Kis Péteri* Predikátor, midőn e' hónapnak 12-dik napján itt a' Martzal mellett tölünk tsak fél fertály órányi távolságra fekvő helységből, *Magyar-Gentsről*, a' hová maga jószágán folytatott gazdaságának megtekintése végett jött, délyest mintegy 3 óra tájban haza felé útazott volna, estvélig tsak *Martzaltöig* mehett, a' holott a' vendégfogadóba beszállott. Ott a' vatsorálást, házastársával 's most már gyászos özvegyjével együtt, elvégezvén, annak idejében az éjjeli nyugalomra lesöküdtek; de a' szerentsétlen embertársunk, ki már az előbbi éjjel is a' maga házánál nyughatatlan volt, el nem alhatott. Háromszor ment-ki és ismét vissza a' szobába, 's házastársa mind

annyiszor szölongatta 's kérte, hogy maradjon veszlég 's nyugodjon; de a' szerentsétlenség nem maradhatott. Mintegy 11 órakor negyedszer is kiment a' szobából 's az aszszony akkor is észrevette azt; de úgy gondolkodván, hogy már több ízben is kiment és ismét bejött, majd viszont be fog jönni, nem ment ki akkor mindjárt férje után, várván annak ismét leendő visszajövetelét. De minek-utánna egy darab ideig azt hijába várta volna, ezen nyughatatlanságba 's gyanakodásba esvén, kiment a' szobából, szölongatta 's kereste férjét; de már sohol nem találtatott. Éjtzakai idő lévén, ekkor a' hővebb nyomozódásnak helye nem lehetett; hanem mihelyt a' vendégfogadós felkelt 's az idő világosodni kezdett, mindjárt nyomozai kezdették az eltűnt szerentsétlent, 's minthogy azon éjjel egy kevés hó is esett, tsak hamar a' lába' nyomaira akadtak. Kiment ő a' Vendégfogadó' udvarából a' Rába felől való kapun, mellyhez a' nevezett folyóvíz tsak egy dobásnyira vagyon, onnan a' Vendégfogadó háta megelt lévő Országúton a' Vendégfogadó' sarkánál lévő sorompóig elment, onnan vissza fordult az említett kapuig, onnan ismét a' Sorompóig, 's onnan ismét vissza fordulván elment egyenesen a' Rába' hidjára. A' hidon, a' mint ezt az újonnan esett havon lévő nyomokból látni lehetett, egyik karfa mellett megállott 's azon helyen egy a' zsebjeben volt almát és bitsakot letévén, a' hidrol a' híd mellett lévő jégre kanyarult. Itt a' víz is sebesen folyván 's a' híd is árnyékot tartván, a' Rábának úgy nevezett hevesse volt 's minthogy a' nyomok odáig látszottak, vissza pedig semmi nyomok sem volt, 's azon kívül a' hóval befedett jég' szélén két emberi kéznek nyomai úgy látszottak, mintha valaki

azon hevesből két karjánál fogva akart volna kikapaszzkodni; mind ezen jelekből mit lehetett volna egyebet gondolni, mint azt, hogy a' szerentsétlen azon heves, vagy véletlenül bele tsuszamodott, vagy kábulásában, maga sem tudván mit teslekedzik — mint ez a' rájött nyavalyájakor sokszor történt véle — maga eresz-kedett abba 's talám azután abból kikapaszkodni akart, de gyenge ereje 's nehéz teste miatt magával nem bírván a' sebesen folyó víz által jég alá elsodortotta. Így lett vége ezen szerentsétlen embertársunknak, midőn életének 60-dik esztendejét halála előtt egy hónappal bérekesztette volna. Halálának e' szerentsétlen módja irigyeinek, ellencégeinek 's azoknak, kik mind e' máj napig sem értik jól Jezusnak ama szavait *Ján. 9: 5 sem e' nem vétkezett, sem ennek szülei nem vétkeztenek* — alkalmatosságot ad a' felőle való szeretetlen ítélteletre 's rágalmazásra; de azok, a' lak sajnálkodásra méltó nyavalyájának nemét tudják, hogy régtől a' Hypochondriában nyomorog, 's abban igen sokszor nagy elmebeli zavarodásai voltak, valóban számközlés' indulatjával telték-el ezen a' szomorú eseten, meg lévén a' felől győzetve, hogy, ha önként vetette volna is magát a' vízbe, az nem ép elmével való maga elszánásának, hanem azon elmebeli bódulásának következése vala, melly sokszor jött rcá 's mellynek szokott előjáró postái most is már itt Gentsen is mutogatták magokat. Az igaz hitű keresztlyén az ilyen esetekben is nagy Mesterének ahoz a' szép parantsolatjához szabja magát: *ne ítéljétek, és nem ítéllettek; ne kárhoztassatok, és nem kárhoztattatok* — 's így gondolkodik:

Talám sűrű vastag vére Velett nagy homályt lelkére.  
'S nem sűgározhatott rája Az igazság' szent szikrája.

Bélát az Ur ez órában A' jövendő' homályjában,  
Talám e' szerentsétlen kár Nagyobb kártol menté meg ma!  
Itt ágakat szeg a' szelvész, Ott férgat tipranak 's olvész  
Itt leesik egy kis malár, De ezt az úr mind tudta már!

*Lásd a' keresztlyéni Halotti énekes könyv' 165. énekét.*

\* \* \*

Most esztendeje egy ide való szegény ember Pápára menvén, ott egy Baranya Vármegyei hasonló szegény emberrel ösvetalálkozott 's véle beszélgetésbe ereszkedett, a' kitől midőn a magyar köznépek szokása szorént azt kérdezte volna: *mi újságok vagynak, Sógram, keteknél?* erre a' Baranyai ember ezt az elmés feleletet adta: semmi más újság niats, úgyamond, nálunk; mint az, hogy *minden szűk, tsak a' nadrág bő!* Ezel elég világosan elől adta a' tavalyurakodott kenyérbéli nagy szükségét, melly miatt sok ezereknek megapudván tizombjok, bőv lett a' nadrág. Most pedig tsak esztendő' lejárta után azt mondaná a' Baranyai ember: *minden bőv, tsak a' nadrág szűk!* mert mindene van a' magyarnak, kenyere, bora, marhája gypjúja 's a' t. de ezeket tsak nagy oltsón kell neki vesztegetni 's kevés pénzt lát; a' ruhabeli articulások pedig tsaknem semmit sem oltsódnak — szűken szereshet hát valaminat más ruha darabokat, úgy *nadrágot* is!

Veszprém Vármegyében, Ö — nevű faluban a' Balaton mellett egy embernek házánál elszaporodván a' *Tsótány* nevű Insectumok, éjjel marha körömmel füstölte a' házat, hogy azokat eleméssze. A' falusiak megérezvén a' szagot, neki esnek a' szomszéd házoknak 's fél óra alatt 3 háznak fedelét leszaggatták, azt gondolván, hogy a' füstölt háznál tűz akar kigyulladni. Ugyan tsak a' pusztító' meg is építették a' házokat.